

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY
KKV-FEJLESZTÉS**

Időszak:

2013. november

Dátum:

2013. december 11.

SZÁZADVÉG
ALAPÍRVA NY

SZÁZADVÉG
GAZDASÁGTEREZŐ KFT.

STRATEGOPOLIS
KÖZGAZDASÁGI TANULMÁNYOK ÉS STRATÉGIÁK KUTATÁSI ÉS
TANÁCSADÓI KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

Tartalom

Vezetői összefoglaló	3
I. A KKV szektor általános jellemzése.....	5
1.1 Vállalati konjunktúra indexek	5
1.2 KSH jelentés a KKV-k helyzetéről.....	6
1.3 Nehezen elérhető hitelek az Eurozónában.....	7
1.4 A Kárpát medence régió stratégiája mellett készülnek a határmenti régiók stratégiái	7
1.4. Növekedési Hitelprogram	9
1.5 Európai Fizetési Index	10
II. Elemzés	12
2.1 Éves jelentés az európai KKV-król	12
2.2 SBA jelentés Magyarországról	13

Vezetői összefoglaló

Az Európai Unió tagországaiban, a vállalkozások körében végzett bizalmi felmérések szerint novemberben tovább javultak a várakozások a feldolgozóiparban és az építőiparban, míg a kiskereskedelemben némileg romlottak. Magyarországon a kiskereskedelmi cégek és az építőipari cégek bizalmi indexének javulása nem folytatódott ebben a hónapban. A feldolgozóiparban tevékenykedő vállalkozások indexe ugyanakkor – közel két év után – átlépett a pozitív tartományba.

Novemberben jelent meg az Európai Központi Bank féléves értékelése az Eurozóna kis- és közepes vállalkozásainak hitelezési aktivitásáról. Az elemzés megállapítja, hogy némi javulás megfigyelhető a tagállamokban, azaz a hitelezési korlátok lassan lazulnak, de felhívja a figyelmet a tagállamok közti magas szórásra. A periféria országokban a hitelezés sokkal nehezkesebben indul be, ráadásul kedvezőtlenebb szintről is kellene javítani a mutatókat.

November végén a Növekedési Hitelprogram egyes feltételeinek módosításáról döntött a Monetáris Tanács. Az új szabályozás szerint az őstermelők is élhetnek a lehetőséggel valamint a 3 milliárd forintos hitelkorlát 10 milliárd forintra emelkedett – ezzel tovább szélesedett a hitelre jogosult vállalkozói kör. A programban kínált hitelhez tehát a közel 500 ezer őstermelő és családi gazdálkodók valamint a beruházásaikhoz magasabb hitelösszeggel számoló vállalkozások is hozzáférhetnek. A program keretében eddig több mint 700 Milliárd forint értékben kötöttek hitelszerződéseket, az új hitelek aránya 60 százalék körül mozog.

A piacinál jóval kedvezőbb feltételek mellett nyújtott jegybanki forrás ugyanakkor komoly versenytársa lehet a részben uniós forrásokból finanszírozott visszatérítendő támogatásként megvalósuló programoknak. Piaci jelzések alapján a Jeremie program keretében meghirdetett támogatott hitelek iránti érdeklődés visszaesett. Magyarország a KKV-k finanszírozási gondjainak enyhítésére a számba vehető eszközök széles körét alkalmazza. Ezek jelentős részben egymás mellett, párhuzamosan is elérhetők. Ez a párhuzamosság gyakran rontja az egyes programok beavatkozási hatékonyságát. Éppen ezért javasolt egy olyan forrástérkép elkészítése, amely jól kezelhető információs forrásként szolgál a tájékozódni kívánó vállalkozások számára és egyszerre nyújt támogatást a programok koordinálásához a döntéshozatal szintjén. A forrástérkép szükségességét az elfogadás előtt álló 2014-2020-as KKV Stratégia is tartalmazza.

Az Európai Fizetési Index 2013-as adatai szerint Magyarországon a teljes forgalom 4 százaléka veszik el a késedelmes fizetések miatt, ezzel Európában a középmezőnyben, de már a magasabb kockázat alá besorolt országok között helyezkedünk el a felmérés szerint. A vállalkozások kérdőíves megkeresése alapján számított index értéke ugyanakkor emelkedett az elmúlt években. A késedelmes fizetésből adódó problémák mérséklése érdekében, a vonatkozó uniós irányelvek átültetésével ugyanakkor 2013-ban számos vonatkozó jogszabályt módosítottak annak érdekében, hogy a fizetések megfelelő időben teljesüljenek. Ezen lépések eredményei majd csak a következő évben megjelenő indexben jelenhetnek meg.

Az Európai Bizottság novemberben publikálta a KKV-król szóló éves jelentését. Az elemzés megállapítja, hogy a KKV-knál kisebb volt a válság évei alatt a visszaesés mint a nagyvállalatoknál, a felzárkózás azonban sokkal lassabban megy ebben a vállalkozói körben. Magyarországon a foglalkoztatottság tekintetében a visszaesés az uniós átlagnál nagyobb volt a kis- és közepes vállalkozások körében. A jelentés ugyanakkor idénre és jövőre már lassú növekedéssel számol.

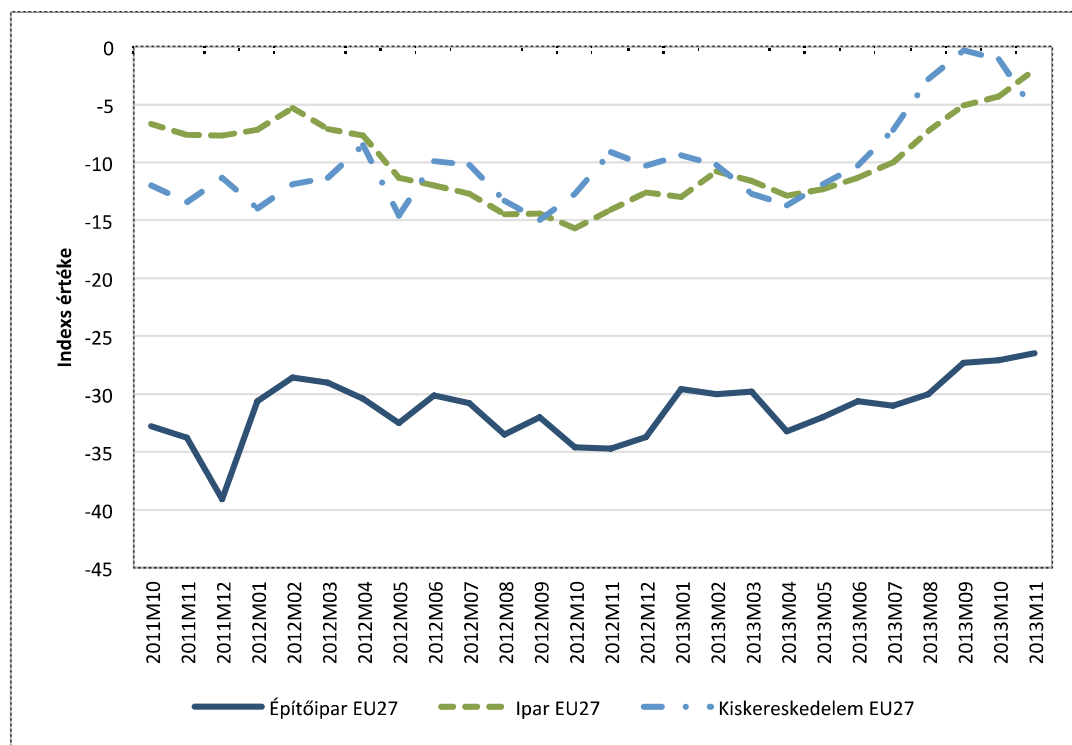
A Kisvállalkozói intézkedéscsomag célkitűzéseinek teljesülését monitorozó jelentés megállapítja, hogy hazánk a tízből nyolc területen még elmarad az uniós benchmarktól. Elsősorban az innováció és a nemzetköziesedés területén jelentkeznek az elmaradások. Az elemzés megállapításainak értékéből sokat levon, hogy néhol nagyon régi, akár 2008-as adatokkal számoltak. Pozitív fejlemény, hogy a hatékony közigazgatás érdekében tett lépések ugyanakkor visszaköszönnek a jelentés megállapításaiban és indikátoraiban.

I. A KKV szektor általános jellemzése

1.1 Vállalati konjunktúra indexek

Az Európai Unió tagországaiban, a vállalkozások körében végzett bizalmi felmérések szerint novemberben tovább javultak a várakozások a feldolgozóiparban és az építőiparban, míg a kiskereskedelemben némileg romlottak.

1. ÁBRA: BIZALMI INDEXEK ALAKULÁSA AZ EU27 ORSZÁGOKBAN (MÉRLEG, SZEZONÁLISAN KIIGAZÍTVA)

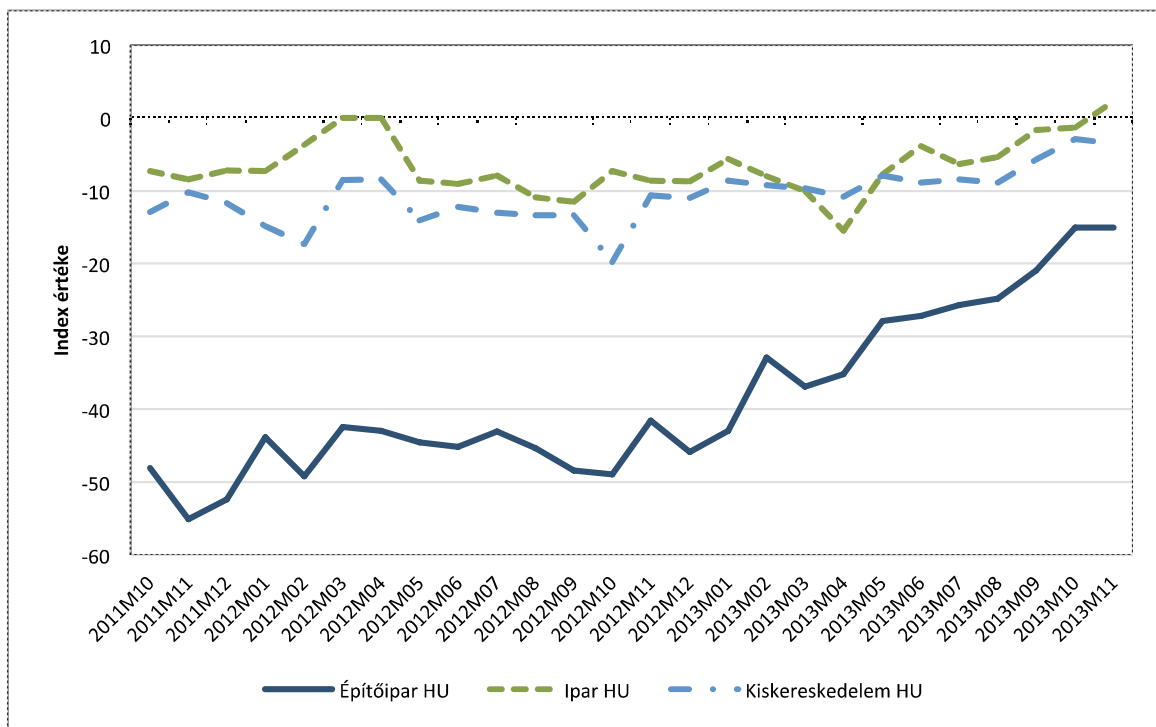

Forrás: Eurostat,

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teibs020&plugin=1>

Magyarországon a kiskereskedelmi cégek és az építőipari cégek bizalmi indexének javulása nem folytatódott a vizsgált hónapban. A feldolgozóiparban tevékenykedő vállalkozások indexe ugyanakkor átlépett a pozitív tartományba, 2012 év eleje után ismét 0 fölötti értéket mutat a felmérés.

2. ÁBRA: BIZALMI INDEXEK ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON (MÉRLEG, SZEZONÁLISAN KIIGAZÍTVA)

Forrás: Eurostat,

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teibs020&plugin=1>

1.2 KSH jelentés a KKV-k helyzetéről

Decemberben jelent meg a KSH Kis- és középvállalkozások helyzete hazánkban című kiadványa. Az elemzés a 2012-es adatok alapján mutatja be a legfontosabb tendenciákat. A legfontosabb megállapítások:

- A vállalkozások 99,9 százaléka tartozik továbbra is a KKV kategóriába, a 250 főnél többet foglalkoztató cégek száma 1,1 százalékkal csökkent 2011-hez képest.
- Továbbra is jelentős a területi koncentráció, a regisztrált vállalkozások 45 százaléka található Közép-Magyarországon.
- A regisztráltakon belül ténylegesen működőnek számító vállalkozások aránya nagyon alacsony a mikrovállalkozások körében (64,7%). A középvállalkozásoknál ez a mutató 98,4%.
- A szolgáltató szektorban tevékenykedik a KKV-k négy-ötöde. Az árutermelő ágazatok (mezőgazdaság, ipar, építőipar) súlya a méretkategóriával emelkedik.
- A KKV-k részesedése a teljes árbevételből kissé mérséklődött az elmúlt években (60 százalékról 58 százalékra). A bruttó hozzáadott érték aránya ugyanakkor nem csökkent (a korábbi évek 55 százalékaival szemben idén 55,2 százalék).
- A foglalkoztatottság összetételében nem történt jelentős változás, az alkalmazottak 72-74 százaléka dolgozik a KKV szektorban. A válság alatt ugyanakkor jelentősen mérséklődött a

létszám – bár kisebb mértékben mint a nagyvállalkozásoknál (erről részletesen lásd a 2.1 és 2.2 fejezeteket).

- Az eredményességi, jövedelmezőségi mutatókra továbbra is igaz, hogy azok a vállalat méretével párhuzamosan emelkednek.
- Az exportárbevétel súlya számottevően emelkedett. Míg 2001-2006 között 22,2 és 23,2 százalék között mozgott a szektor részesedése, addig 2012-ben ez a mutató 28 százalékra nőtt. A KKV export legnagyobb részét (82%) a közepes méretű (50-249 főt foglalkoztató) vállalkozások adják.
- A hazai KKV-k túlélési képessége alacsony, öt év elteltével a vállalkozások 40 százaléka marad csak „életben”, míg 2005-ben ez a mutató 48 százalék volt (ez nem feltétlenül jelent problémát, ha magas belépési rátával párosul – a kérdésről részletesebben lásd a 2013 augusztusi monitoring jelentés 2.3 Vállalkozás-demográfia fejezetét).
- A KKV szektor hitelállománya (a teljes hitelállományon belül) 2011-ben tovább csökkent. A KSH jelentés hivatkozik az OECD 2013-as felmérésre, amely szerint kilenc megfigyelt uniós tagállam közül nálunk volt a legnagyobb a visszaesés.

1.3 Nehezen elérhető hitelek az Eurozónában

Novemberben jelent meg az Európai Központi Bank féléves értékelése az Eurozóna kis- és közepes vállalkozásainak hitelezési aktivitásáról.¹ Az eurót bevezető országok közül Görögországban (32%) és Spanyolországban (23%) panaszkodnak a vállalkozások a bankhitelek nehézkes elérhetősége miatt. Németországban ez a probléma, a válaszok alapján a vállalkozások mindössze nyolc százalékát érinti.

Az elemzés megállapítja, hogy némi javulás megfigyelhető a tagállamokban, azaz a hitelezési korlátok lassan lazulnak, de felhívja a figyelmet a tagállamok közti magas szórásra. A periféria országokban a hitelezés sokkal nehezkesebben indul be, ráadásul kedvezőtlenebb szintről is kellene javítani a mutatókat.

1.4 A Kárpát medence régió stratégiája mellett készülnek a határmenti régiók stratégiái

2012-ben jelent meg a magyar gazdaság Kárpát-medencei léptékű növekedési stratégiája, a Wekerle Terv. A koncepcióhoz illeszkedő, az erdélyi gazdasági együttműködős programjaként megfogalmazott Mikó Imre Terv 2012-ben készült el. 2013 novemberében társadalmi egyeztetésre bocsátották a Felvidék fejlesztési stratégiáját, a Baross Gábor Tervet is.

A Wekerle Terv fő stratégiai célja a hazai vállalkozások Kárpát-medencei pozícióinak erősítése. Ennek érdekében két területen határoz meg konkrét lépéseket:

¹ <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/accesstofinancesmallmediumsizedenterprises201311en.pdf?acff8de81a1d9e6fd0d9d3b38809a7a0>

- infrastruktúra összehangolása;
- egységes munkaerőpiac megteremtése.

A dokumentum öt ágazati kitörési pontot határoz meg: jármű- és gépipar, élelmiszergazdaság, turizmus és egészségipar, kreatív ipar valamint zöldgazdaság. A célcsoportot kiemelt hangsúllyal a KKV-k képezik, melyeket képessé kell tenni a külpiacokon való megjelenésre.

A Mikó Imre Terv a „Kelet Svájc” jövőképet fogalmazza meg.² A dokumentum a Wekerle Tervet igazodási pontként határozza meg, a célrendszer meghatározásában annak logikáját követi. Három prioritást fogalmaz meg a koncepció:

- versenyképes magyar gazdaságfejlesztés munkahelyteremtés,
- autonóm és öngondoskodó helyi gazdaságfejlesztés,
- erdélyi pénzügyi és üzleti környezet fejlesztése.

A Baross Gábor Terv még csak tervezetként³ érhető el. A Felvidék felzárkózási stratégiája szintén szorosan kötődik a Wekerle Tervhez, a következő fejlesztési terveket fogalmazza meg:

- határon átnyúló és határmelléki közlekedési infrastruktúra fejlesztése;
- gépgyártás fejlesztése és a gépkocsi gyárak beszállító háttérparának fejlesztése;
- a Felvidék élelmiszeriparának újjáélesztése;
- helyi gazdaságfejlesztés;
- a vidéki turizmusban rejlő lehetőségek kiaknázása;
- közbeszerzés szabályzatának átalakítása;
- EU – Duna Régió Stratégiája;
- az egészségipar megalapozása, a határmenti egészségügyi ellátás összehangolása
- a szakoktatás korszerűsítése.

A Wekerle Terv egyik első kézzelfogható eredménye a Kárpát Régió Üzleti Hálózat létrehozása. A Nemzetgazdasági Minisztérium, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara valamint a Nemzeti Külgazdasági Hivatal által létrehozott hálózat célja, hogy hidat képezzen a Kárpát-medence kis- és középvállalkozásai számára. Az elmúlt években tizenhárom üzleti irodát nyitottak a szomszédos országokban, amelyek segítséget nyújtanak a kereskedelmi és befektetési kapcsolatok építésében.

² „Erdély – a romániai magyarság szempontjából legfontosabb régió gazdaságilag erős nemzetiségekkel és többségi nemzettel – gazdasági, illetve kulturális értelemben egyaránt Kelet Svájc, Románia gazdaságának dinamikus motorja és Magyarország egyik legfontosabb gazdasági partnere lehet.”

³ http://www.gazdasag.sk/files/Baross_Gabor_Felvideki_Fejelesztesi_Terv.pdf

1. TÁBLA: A KÁRPÁT RÉGIÓ ÜZLETI HÁLÓZAT IRODÁI

Románia	Kolozsvár, Nagyvárad, Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy, Szatmárnémeti
Szlovákia	Dunaszerdahely, Kassa
Szlovénia	Lendva
Ukrajna	Ungvár, Beregszász
Szerbia	Szabadka, Újvidék
Horvátország	Eszék

Forrás: www.crbnet.eu

Az eddigi tapasztalatok kedvezőek, számos közös projektet valósítottak meg a határmenti együttműködés keretében a vállalkozások. A hálózat honlapján üzleti partnerek keresésére is van lehetőség, valamint széles projektlista érhető el a környezettechnológiai fejlesztések területén.

1.4. Növekedési Hitelprogram

November végén a Növekedési Hitelprogram egyes feltételeinek módosításáról döntött a Monetáris Tanács. Egyrészt a hazai őstermelőkkel és családi gazdálkodókkal bővítették a jogosultak körét, másrészt 3 milliárd forintról 10 milliárd forintra nőtt a hitelösszeg felső határa, végül pedig a lízingcégeket is bevonják a programba.

A programban kínált hitelhez tehát a közel 500 ezer őstermelő és családi gazdálkodók valamint a beruházásaikhoz magasabb hitelösszeggel számoló vállalkozások is hozzáférhetnek. Ez utóbbi lépés főleg azon vállalkozásoknak nyújt lehetőséget az olcsóbb finanszírozáshoz jutásra, akik a program első körében sikeresen kiváltották kedvezőtlen kamatozású hitelüket, de most újabb beruházásaikhoz szeretnék további forráshoz jutni.

A jegybank novemberben konferenciát rendezett az eddigi tapasztalatokról.⁴ Az előadáson elhangzott, hogy a program keretében több mint 700 Milliárd forint értékben kötöttek hitelszerződéseket. Az új hitelek aránya 60 százalék, a maradék a meglévő hitelek kiváltását szolgálja. A KKV hitelezésben egyértelmű fordulatot hozott a hitelprogram, a vállalati hitelállomány növekedésnek indult. A Növekedési Hitelprogram részleteiről többször írtunk már korábbi jelentéseinkben. Most egy új problémára szeretnénk felhívni a figyelmet.

A piacinál jóval kedvezőbb feltételek mellett nyújtott forrás komoly versenytársa lehet a részben uniós forrásokból finanszírozott visszatérítendő támogatásként megvalósuló programoknak. A Jeremie hitelek folyósító közvetítők már jelezték, hogy jelentősen csökkent az érdeklődés a támogatott hitelek iránt, de a Jeremie kockázati alapok is nehezebben tudják most kihelyezni a forrásokat.⁵ Az MNB hitelprogramja mellett párhuzamosan három támogatott hitel-konstrukció

⁴ http://www.mnb.hu/Monetaris_politika/novekedesi_hitelprogram/nhp-konferencia

⁵ <http://m.privatbankar.hu/cikk/az-nfu-feladta-a-lecket-hogyan-koltsunk-el-3-milliard-forintot-257008>

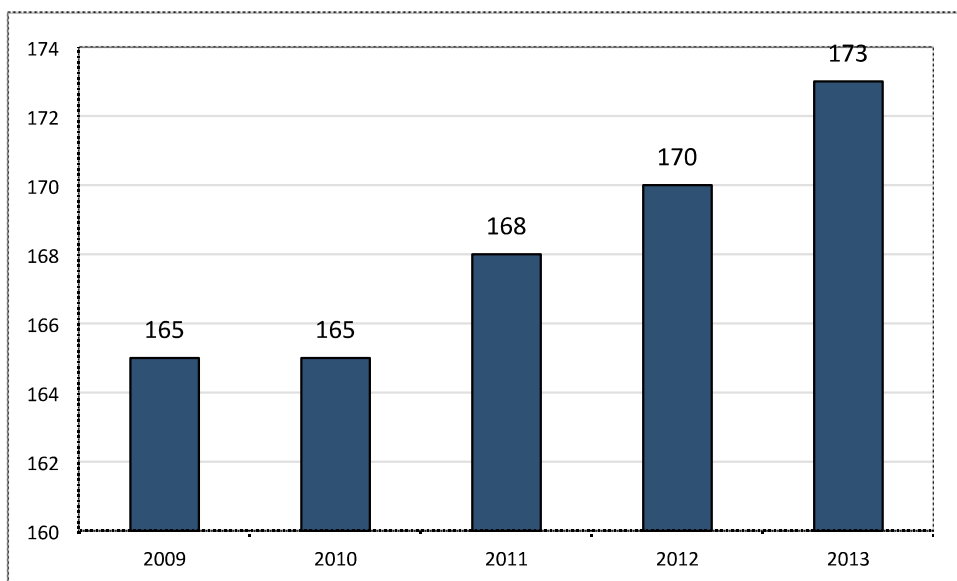
érhető el (Új Széchenyi Hitel, Széchenyi Beruházási Hitel, MFB Vállalkozásfinanszírozási Program), valamint további tőkeprogramok (Széchenyi Tőkealap, Jeremie Alapok).

Ahogy a 2014-2020-as KKV Stratégia tervezete megfogalmazza⁶, szükség van egy forrástérkép elkészítésére. A forrástérkép egyrészt segítséget nyújtana a vállalkozásoknak a támogatott finanszírozási formák közti eligazodásban, másrészt a programok tervezését is megkönnyítené a koordináció és döntéshozatal szintjén. A Stratégia is megállapítja, hogy Magyarországon a különböző támogatott konstrukciók széles körben rendelkezésre állnak, ezek között azonban gyakran fedezhetők fel átfedések, amik az egyes eszközök beavatkozási hatékonyságát csökkentik.

1.5 Európai Fizetési Index

Az Európai Fizetési Index 2013-as adatai szerint Magyarországon a teljes forgalom 4 százaléka veszik el a késedelmes fizetések miatt, ezzel Európában a középmezőnyben, de már a magasabb kockázat alá besorolt országok között helyezkedünk el a felmérés szerint. A vállalkozások kérdőíves megkeresése alapján számított index értéke ugyanakkor emelkedett az elmúlt években – ami egyértelműen romlást jelent.

3. ÁBRA: EURÓPAI FIZETÉSI INDEX ÉRTÉKE MAGYARORSZÁGON

Forrás: European Payment Index 2013

A fizetések teljesítésének átfutása átlagosan 43 nap volt, az állami hatóságok és a vállalkozások közötti tranzakciók esetében pedig 55 nap. Az Európai Bizottság jelentése szerint Európa egészében ugyanakkor 2013-ban tíz százalékkal nőtt azon vállalkozások száma, amelyek késedelmes fizetések miatt likviditási gondokkal küzdöttek.

⁶ http://www.kormany.hu/download/1/c2/e0000/KKV_strat_t%C3%A1rsadalmi_egyeztet%C3%A9sre.pdf

A fizetési határidőkre vonatkozó jogszabályi kereteket az Európai Parlament és a Tanács 2011/7/EU irányelve (2011. február 16.) szabályozza. Az irányelvet a legtöbb tagállam már maradéktalanul átültette a saját jogrendszerébe.

Az irányelv által megfogalmazott szabályok⁷:

- Az állami hatóságok a megszerzett árukért és szolgáltatásokért 30 napon belül, illetve igen kivételes körülmények esetén 60 napon belül kötelesek fizetni.
- A vállalkozások közötti tranzakciók szerződéses szabadsága: A vállalatoknak a számlákat 60 napon belül kell kiegyenlíteniük, kivéve ha erről külön eltérő megállapodást kötnek, és az nem súlyosan hátrányos a hitelezővel szemben.
- A vállalatok automatikusan jogosultak a késedelmes fizetések után kamatot kérni, valamint a behajtási költségek ellentételezéseként 40 eurós fix minimumösszeget beszédni. A vállalkozások továbbá az összes fennmaradó, indokolt behajtási költség megtérítését is kérhetik.
- A késedelmes fizetés esetén alkalmazandó törvényes kamatláb legalább 8 százalékponttal meg fogja haladni az Európai Központi Bank referencia-kamatlábát. Az állami hatóságok késedelmes fizetés esetén ennél a küszöbértéknél alacsonyabb kamatot nem állapíthatnak meg.
- A vállalkozások könnyebben megtámadhatják a súlyosan hátrányos feltételeket és gyakorlatokat a nemzeti bíróságok előtt.
- Nagyobb átláthatóság: A tagállamoknak közzé kell tenniük a késedelmi kamatokat, így az összes érintett fél tájékozódhat azokról.
- A tagállamokat arra ösztönzik, hogy dolgozzanak ki a pontos fizetésre vonatkozó magatartási kódexeket.
- A tagállamok olyan törvényeket és rendeleteket is fenntarthatnak vagy hatályba léptethetnek, amelyek az irányelv rendelkezéseinél kedvezőbbek a hitelező számára.

Magyarországon július 1-én szigorodott a fizetési határidők szabályozása. Az új szabályozás szerint – többek között – legfeljebb 30 napban lehet meghatározni a számla kiegyenlítésének határidejét. Ez a vállalatok közti tranzakciókon túl kiterjed a vállalatok és közszféra közti tranzakciókra is, így jelentősen hozzájárul a 2.1 fejezetben részletesebben is bemutatott SBA célok teljesítéséhez.

⁷ <http://www.tozsdeforum.hu/uzlet-2/gazdasag/t/>

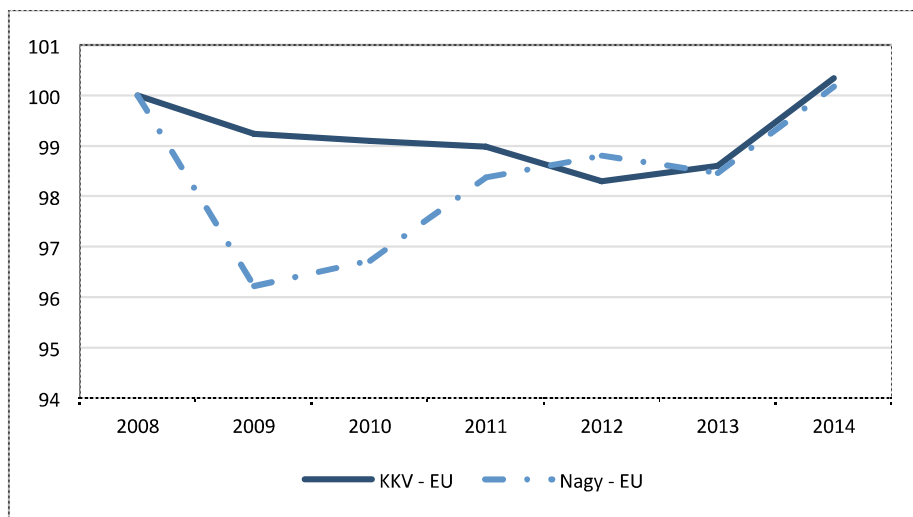
II. Elemzés

2.1 Éves jelentés az európai KKV-król

Az Európai Bizottság novemberben publikálta a KKV-król szóló éves jelentését.⁸ A jelentés megállapítása szerint 2008 óta 2013 lehet az első év, amikor a KKV-k által foglalkoztatottak száma és a hozzáadott érték egyaránt nő az EU-ban. Az alkalmazottak száma 0,3 százalékkal, a hozzáadott érték 1 százalékkal bővíthet idén az előző évhez képest. A prognózis 2014-re további növekedést valószínűsít.

Összességében elmondható, hogy a 2008-2011 közötti válság a KKV-kat nem érintette olyan mélyen, mint a nagyvállalatokat, a felzárkózás azonban rendkívül lassú ebben a vállalkozói körben.

3 ÁBRA: FOGLALKOZTATOTTAK SZÁMA VÁLLALAT-MÉRET SZERINT AZ EU-BAN (2008=100)

Forrás: Annual Report on European SMEs 2012/2013

Az európai KKV-k körében ugyan kisebb mértékben esett vissza a foglalkoztatás, a felzárkózás lassabban ment. Míg a nagyvállalatok körében hirtelen esett az alkalmazottak létszáma a 2008-as válságot követően, majd ütemesen emelkedett a létszám; addig a KKV-k körében tartósan mérséklődött a foglalkoztatottság.

A szolgáltatást nyújtó KKV-k jellemzően jobban ellenálltak a válságnak, a pénzügyi krízis elsősorban a termelői szektort sújtotta. A tudásintenzív ágazatokban még emelkedett is a válság éve alatt a foglalkoztatottak száma – jobban mint a hasonló területen tevékenykedő nagyvállalatoknál.

A termelő szektorban működő KKV-k gyenge teljesítménye elsősorban a finanszírozási források nehézkes hozzáféréseivel, a beruházások elmaradásával magyarázható.

⁸

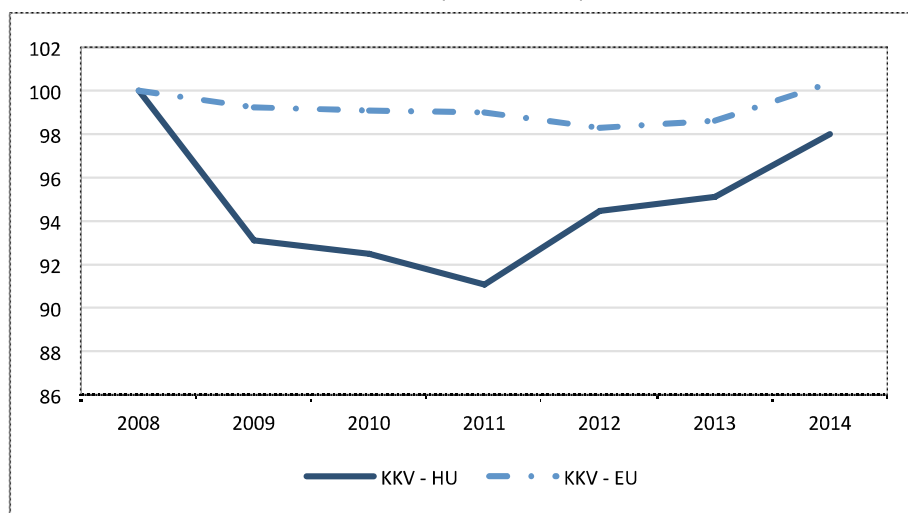
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2013/annual-report-smes-2013_en.pdf

A jelentés kiemeli, hogy a tagállamok rendkívül sok és hatékony intézkedést hoztak a szektor növekedési esélyeinek javítása érdekében. Számokban kifejezve, az egyes országok összesen közel 2400 KKV-kat támogató intézkedésről döntöttek (tagállamonként átlagosan 90 intézkedés). Megjegyezzük, hogy az intézkedések nagy száma a kapkodással és a pénzügyi válságra adott sokféle válaszok kipróbálásából is adódhat.

2.2 SBA jelentés Magyarországról

2013 novemberében jelent meg az Európai Bizottság éves jelentése a magyar KKV-k helyzetéről⁹. A jelentés kiemeli, hogy a pénzügyi válság minden tagállamban visszavetette a szektor növekedését, Magyarországon azonban a válság elhúzódik. A szektor által foglalkoztatottak száma 2008-hoz képest 82 ezerrel, közel 9 százalékponttal csökkent, és a fellendülés jelei sem mutatkoznak az elemzés megállapításai szerint. Hozzá kell ugyanakkor tennünk, hogy a 4. ábra tanúsága szerint 4 százalékpontot már visszanyert foglalkoztatásban a KKV szektor a 2011-es foglalkoztatási mélyponthoz képest.

4 ÁBRA: FOGLALKOZTATOTTAK A KKV SZÉKTORBAN (2008=100)

Forrás: Annual Report on European SMEs 2012/2013

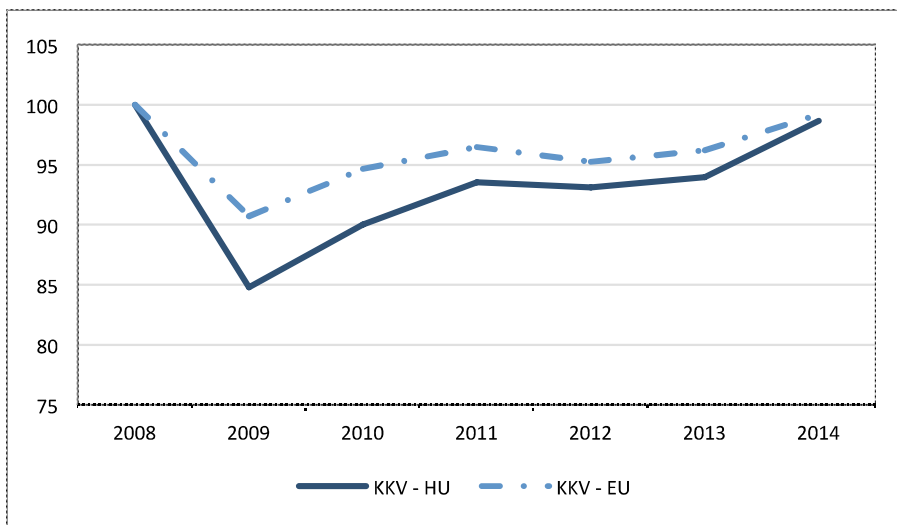
A KKV szektor hazai teljesítménye némileg eltér az európai átlagra vonatkozó megállapításoktól. Magyarországon a KKV szektorban foglalkoztatottak száma nagyobb mértékben csökkent. A nagyvállalatokkal szembeni különbségtétel ugyanakkor hazánkban is fennáll, azaz a 250 főnél többet foglalkoztató cégeknél a létszám csökkenése sokkal meredekebb volt és mélyebb szintre esett az első években.

Létszámkategóriák szerint részletesebben vizsgálva az látható, hogy az 50 és 250 fő között foglalkoztató, közepes cégek létszáma esett a legnagyobb mértékben. 2008-ról 2010-re több mint tíz százalékkal mérséklődött az alkalmazottak száma ebben a kategóriában.

⁹ 2013 SBA Fact Sheet Hungary (http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2013/hungary_en.pdf)

A hozzáadott érték Magyarországon szintén nagyobb mértékben esett vissza az első évben, a válság évei alatti mérséklődés, majd lassú felzárkózás azonban az uniós átlag trendjével párhuzamosan alakult.

5 ÁBRA: A HOZZÁADOTT ÉRTÉK ALAKULÁSA (2008=100)

Forrás: Annual Report on European SMEs 2012/2013

Az éves jelentés a KKV-k helyzetét bemutató adatsorok mellett arra fókuszál, hogy a tagállamok mit tettek meg az Európai kisvállalkozói intézkedéscsomagban (SBA) megfogalmazott célok teljesítése érdekében. Az Európai Bizottság 2008 júniusában fogadta el az intézkedéscsomagot. A jelentés tíz olyan elvet fogalmaz meg, amelyek „segítik majd a politikák kidolgozását és végrehajtását mind közösségi mind tagállami szinten” a KKV-fejlesztés területén. A Bizottság a különböző elvekhez indikátorokat rendelt és évről-évre jelentést készít azok tagállami és közösségi változásáról. A vizsgált mutatócsoportok rövid tartalma:

1. Vállalkozói készség: a vállalkozóvá válás, vállalkozói kultúra, vállalkozói képzés az oktatásban.
2. Második esély: csődbe ment vállalkozás megszüntetés, újrakezdés lehetősége, vállalkozás újra-indításának lehetősége, szabályozása.
3. Gondolkozz előbb kicsiben: adminisztratív terhek, szabályozási költségek mértéke.
4. Hatékony közigazgatás: vállalkozás indításának időigénye, költsége, tulajdon-átruházás költsége és időigénye valamint elektronikus ügyintézés elterjesztése.
5. Közbeszerzés és állami támogatás: KKV-k részvétele a közbeszerzésekben, közszféra fizetési késedelme.
6. Hozzáférés a finanszírozási forrásokhoz: KKV hitelek mértéke, elutasított hitelkérelmek, tőkebefektetések stb.
7. Egységes piac: EU-n belüli export és import lehetőségek.
8. Készségek és innováció: KFI tevékenységet végző KKV-k, képzések a munkavállalók számára stb.

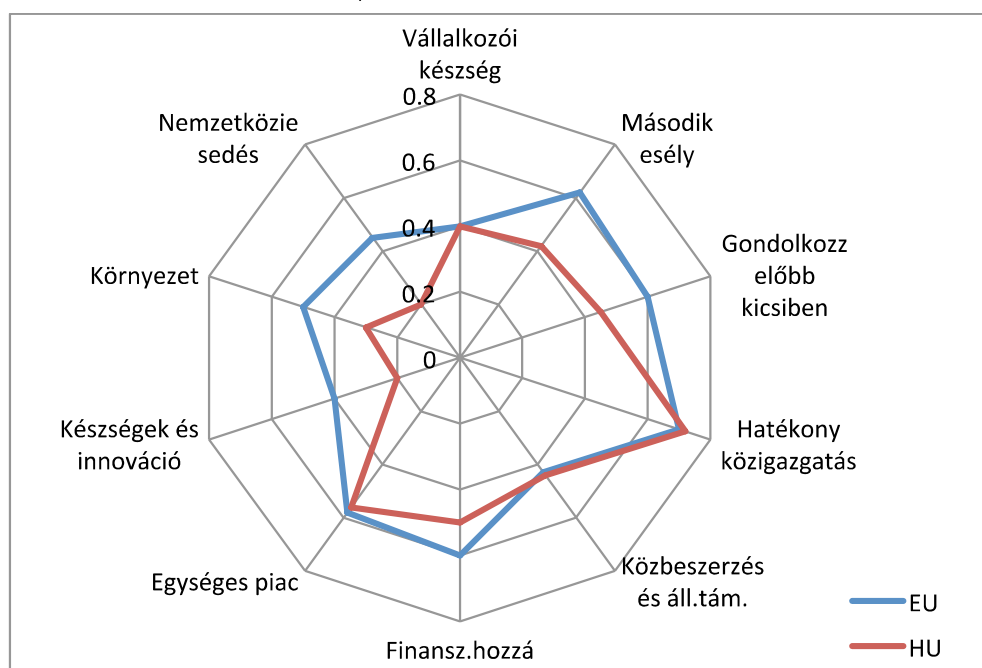
9. Környezet: energiahatékonyságba, környezeti fejlesztésekbe történő beruházások, piaci lehetőségek.

10. Nemzetköziesedés: EU-n kívüli export és import lehetősége a KKV-k számára.

Az elemzés módszertana jól átgondolt és a választott indikátorok megfelelően mérik a célkitűzéseket. A jelentés egyik nagy hátránya ugyanakkor, hogy néhol csak 2008-as adatokkal számol (pl. KKV-k részesedése a közbeszerzések értékében, vagy termék- vagy folyamat-innovációt bevezető KKV-k aránya stb.). A változó-csoportok elnevezései kicsit félrevezetőnek tűnhetnek. A hatékony közigazgatás – amiben Magyarország viszonylag előkelő helyen áll – „csak” az egyablakos ügyintézés és elektronikus közigazgatás elterjedését méri, az adminisztrációs terhek a Gondolkozz előbb kicsiben mutató alatt jelennek meg. Ráadásul az adminisztrációs terhek a nemzetköziesedés vagy a második esélyen belül is mérhető.

Magyarország a vizsgált tíz változó-csoportból nyolcban elmarad az uniós átlagtól, a vállalkozóvá válás és az adminisztrációs teher-csökkentés területén azonban sikerült előrelépni. A legnagyobb elmaradás az elemzés szerint az innováció és a nemzetköziesedés területén tapasztalható.

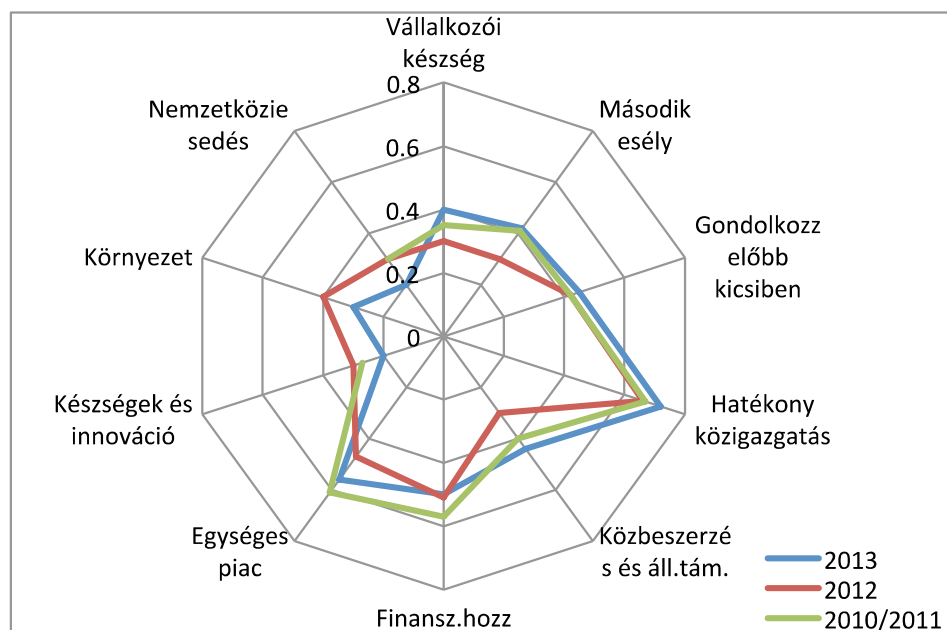
6 ÁBRA: MAGYARORSZÁG SBA-PROFILJA, 2013

Forrás: SBA Fact Sheet Hungary, 2013

A korábbi években készült SBA jelentéseket összevetve látható, hogy a „pókháló” formája alig változott, az elmaradások évek óta ugyanazokban a dimenziókban mutatkoznak: a nemzetköziesedés és az innováció területén. A tíz dimenzió mentén elért eredmény alapján rajzolható ábra által lehatárolt terület azonban „nő”, lassú javulás jelei mutatkoznak az egyes jellemzők mentén. A változások a hatékony közigazgatás dimenzió mentén a leglátványosabbak. Ezen a ponton azonban érdemes részletesebben is megnézni az egyes változó-csoportok tartalmát.

7 ÁBRA: MAGYARORSZÁG SBA PROFILJÁNAK VÁLTOZÁSA

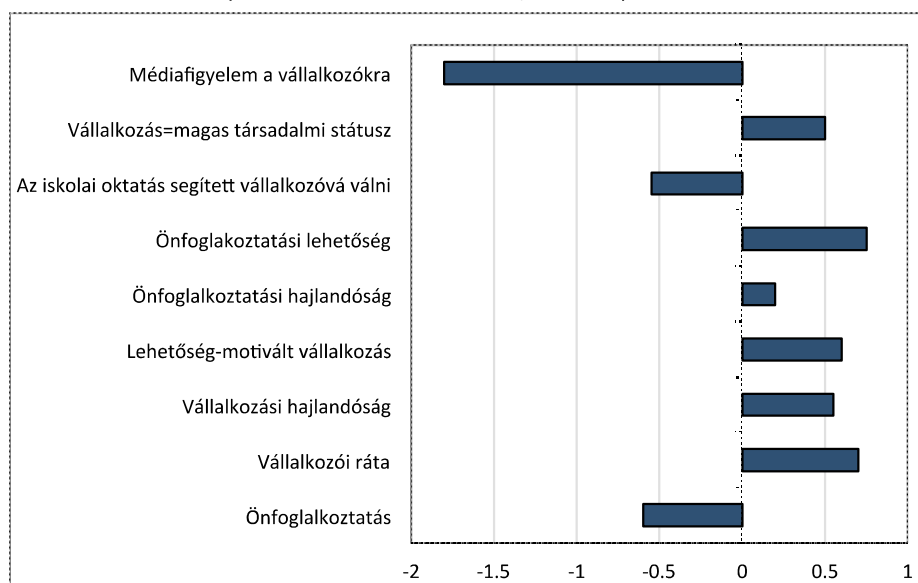

Forrás: SBA Fact Sheet 2010/11, 2012 és 2013

Megjegyzés: A 2010/11-es jelentésben a Környezet dimenziót még nem mérték.

A **vállalkozóvá válás** területén hazánk az önfoglalkoztatásban, az iskolarendszeren belüli vállalkozói képzésben és a vállalkozások által kapott médiafigyelemben marad el az uniós átlagtól. A téma-területen mért további indikátorokban átlag fölötti Magyarország teljesítménye (vállalkozói ráta, vállalkozás indításának szándéka, lehetőség-motiválta vállalkozások aránya, önfoglalkoztatási hajlandóság, azon felnőttek aránya, akik szerint a sikeres vállalkozókat elismeri a társadalom). 2012-ben csak két mutató volt kedvezőbb az uniós átlagnál: a vállalkozási szándék és azon válaszadók aránya, akik szerint a sikeres vállalkozókat elismeri a társadalom.

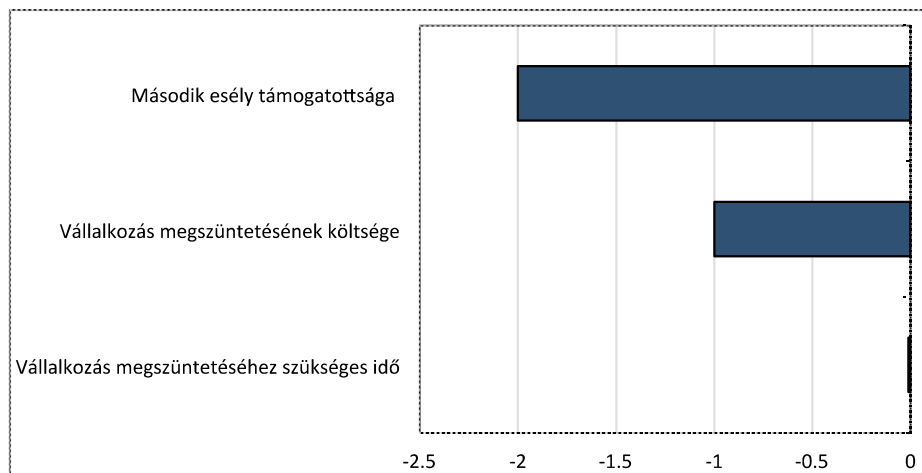
8 ÁBRA: VÁLLALKOZÓVÁ VÁLÁS (ELTÉRÉS AZ EU ÁTLAGTÓL, SZÓRÁS)

Forrás: SBA Fact Sheet 2013

A **második esély** alatt mért három indikátor mindegyike átlag alatti teljesítményt jelez. A vállalkozás megszüntetéséhez szükséges idő, költség és a második esély társadalmi támogatottsága elmarad az uniós benchmarktól. Az indikátorokban alig fedezhető fel változás a korábbi évekhez képest.

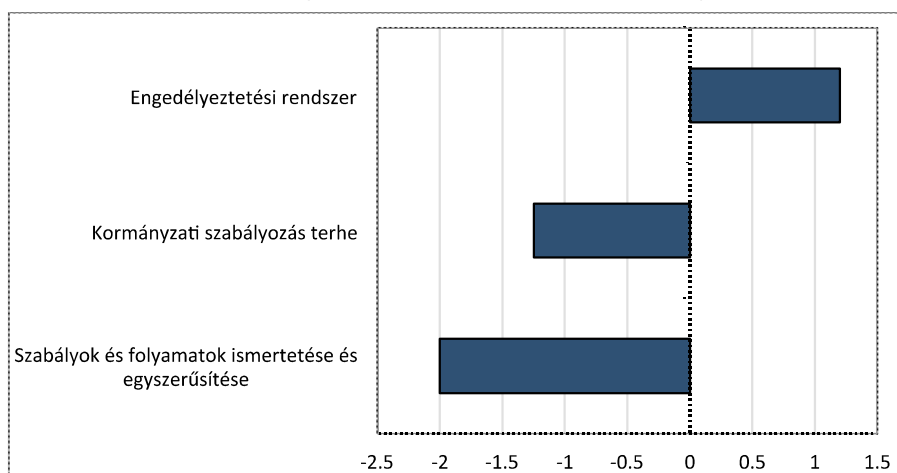
9 ÁBRA: MÁSODIK ESÉLY (ELTÉRÉS AZ EU ÁTLAGTÓL, SZÓRÁS)

Forrás: SBA Fact Sheet 2013

Gondolkozz előbb kicsiben: A szabályok és folyamatok ismertetése és egyszerűsítése valamint a kormányzati szabályozás terhe mutatókban elmaradunk az átlagtól, míg az „engedélyeztetési rendszer” vállalkozó-barátnak tekinthető.

10 ÁBRA: GONDOLKOZZ ELŐBB KICSIBEN (ELTÉRÉS AZ EU ÁTLAGTÓL, SZÓRÁS)

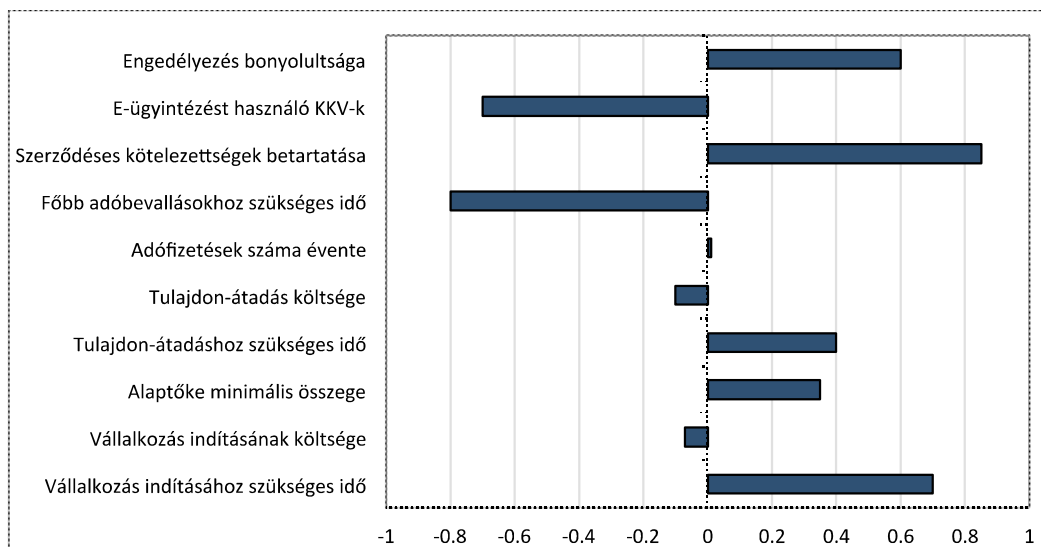

Forrás: SBA Fact Sheet 2013

Hatékony közigazgatás: A vállalkozás indításának költsége, a tulajdon-átruházás időigénye (vállalkozás öröklésének kérdése), a fontosabb adók befizetéséhez/bevallásához szükséges idő, valamint az elektronikus szolgáltatásokat használó KKV-k aránya indikátorok mutatnak elmaradást az unió átlagától. A vállalkozás indításának ideje, a szükséges alaptőke, a tulajdon-

átruházáshoz szükséges idő, az évenkénti adófizetések száma, a szerződések érvényesítésének költsége ugyanakkor kedvezőbb az átlagnál.

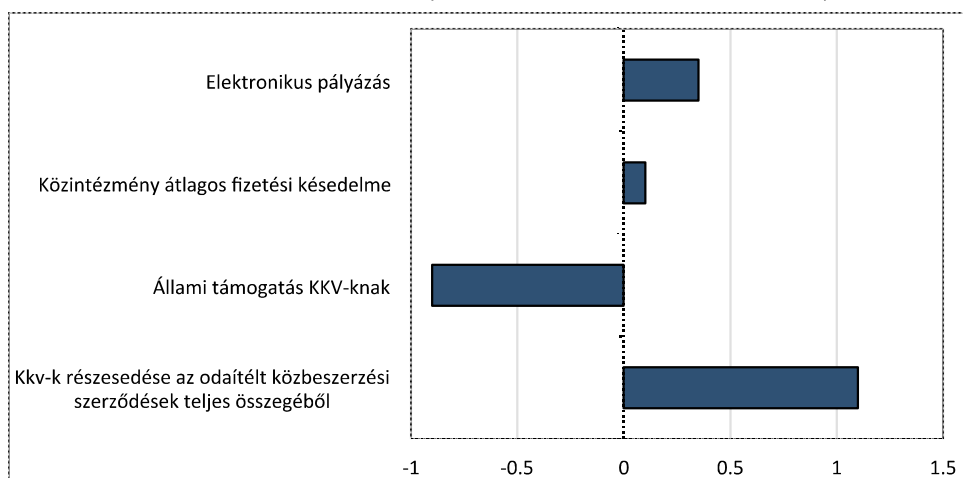
11 ÁBRA: HATÉKONY KÖZIGAZGATÁS (ELTÉRÉS AZ EU ÁTLAGTÓL, SZÓRÁS)

Forrás: SBA Fact Sheet 2013

Közbeszerzés és állami támogatás: A KKV-k részesedése a közbeszerzési szerződések összegéből, a közsfera fizetési késedelme és az elektronikus beszerzések lehetősége pozitív képet mutat, míg a KKV-knak nyújtott állami támogatás mértéke alatta marad az uniós átlagnak.

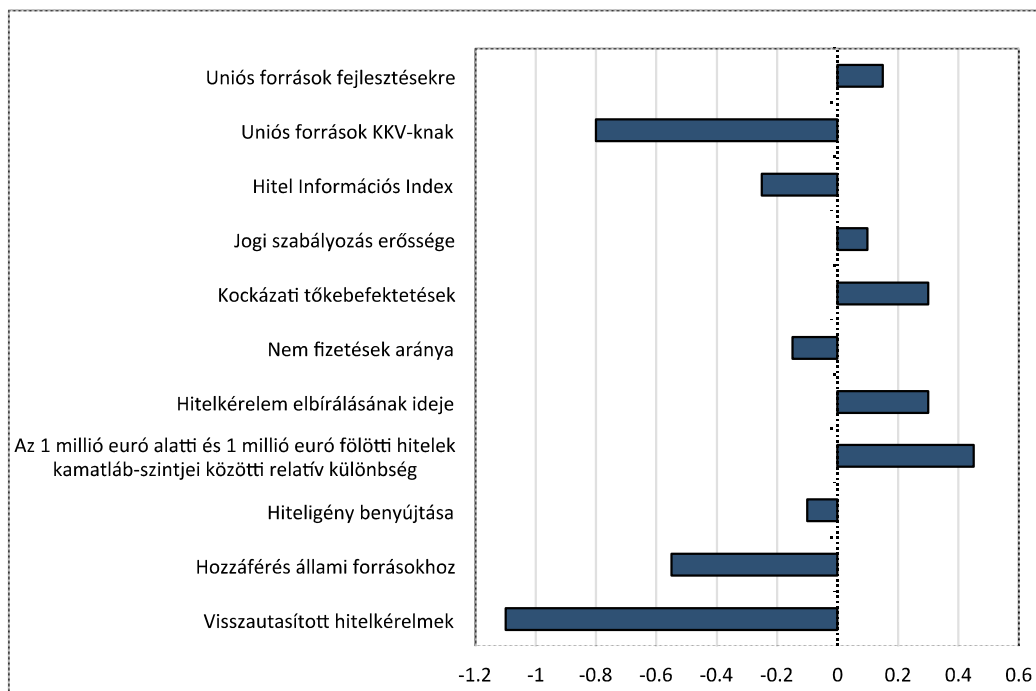
12 ÁBRA: KÖZBESZERZÉS ÉS ÁLLAMI TÁMOGATÁS (ELTÉRÉS AZ EU ÁTLAGTÓL, SZÓRÁS)

Forrás: SBA Fact Sheet 2013

Finanszírozási lehetőségekhez való hozzáférés: elmaradás az elutasított hitelkérelmekben, az állami pénzügyi támogatásokhoz való hozzáférésben, a banki hitelezési hajlandóságban, a nem teljesített kifizetésekben, a hitelezéssel kapcsolatos információk elérhetőségében valamint a KKV-knak nyújtott uniós támogatások területén mutatkozik. Átlagnál kedvezőbb a kép a kockázati tőke-befektetések, a vonatkozó jogszabályok erősségének tekintetében.

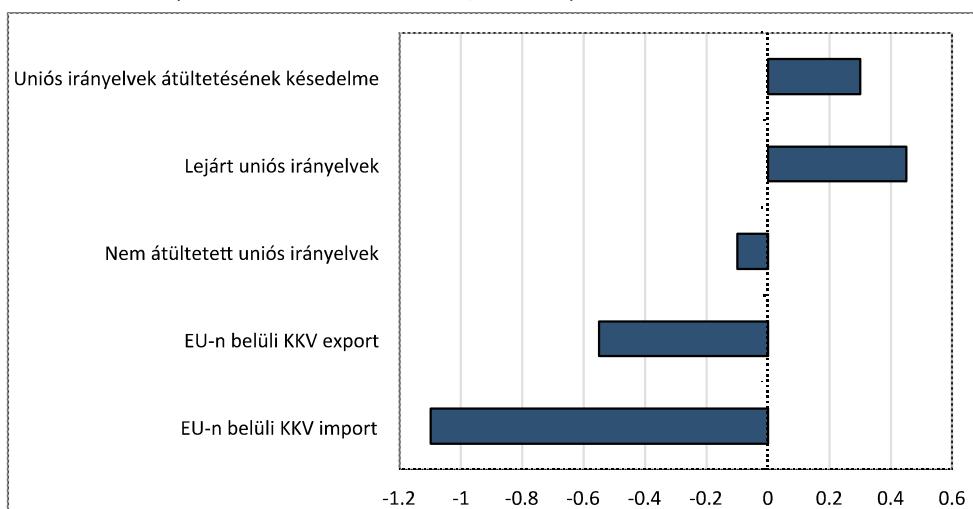
13 ÁBRA: FINANSZÍROZÁSI LEHETŐSÉGEKHEZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS (ELTÉRÉS AZ EU ÁTLAGTÓL, SZÓRÁS)

Forrás: SBA Fact Sheet 2013

Egységes piac: Elmaradás az EU-n belüli importáló és exportáló KKV-k valamint a késedelmesen átültetett irányelvek indikátorokban tapasztalható a felmérésben. A nem átültetett irányelvek aránya viszont alacsony és a két éve át nem ültetett irányelvek súlya is elhanyagolható – ezek a mutatók tehát az uniós átlagnál kedvezőbb képet nyújtanak.

14 ÁBRA: EGYSÉGES PIAC (ELTÉRÉS AZ EU ÁTLAGTÓL, SZÓRÁS)

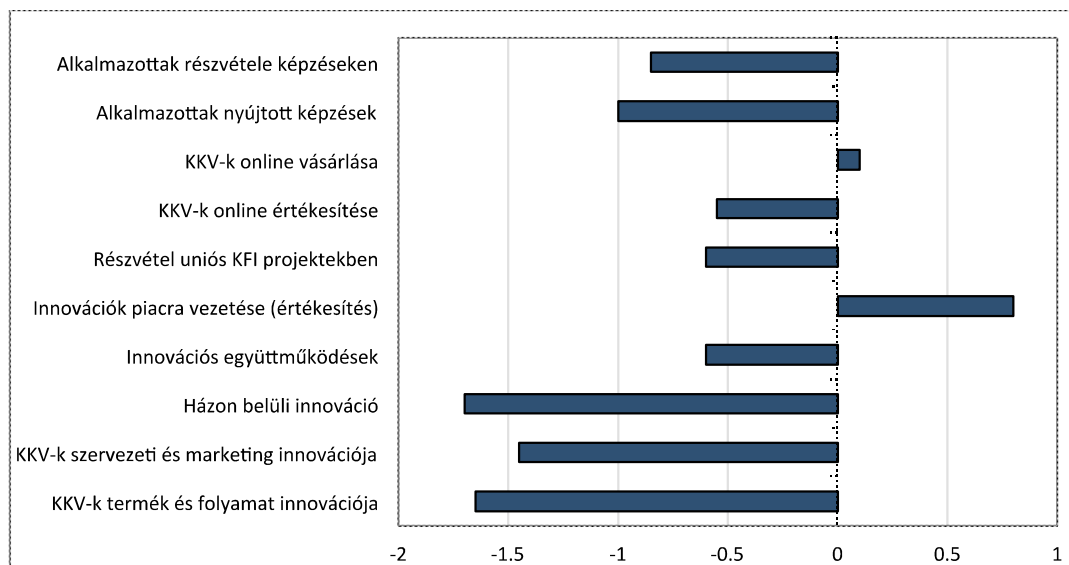

Forrás: SBA Fact Sheet 2013

Készségek és innováció: Ezen a területen a leglátványosabb a lemaradásunk. A vizsgált tíz indikátorból mindössze kettőben tapasztalható az uniós benchmarkhoz képest pozitív eltérés. Az online vásároló KKV-k aránya 17 százalék, miközben az unióban ez 16 százalék. A piaci vagy vállalaton belüli innováció értékesítése – 2008-as adat szerint – szintén kedvezőbb az uniós

átlagnál. Az innováció tervező, megvalósító, online értékesítő, alkalmazottaiknak képzéseket nyújtó vállalkozások aránya ugyanakkor alacsony.

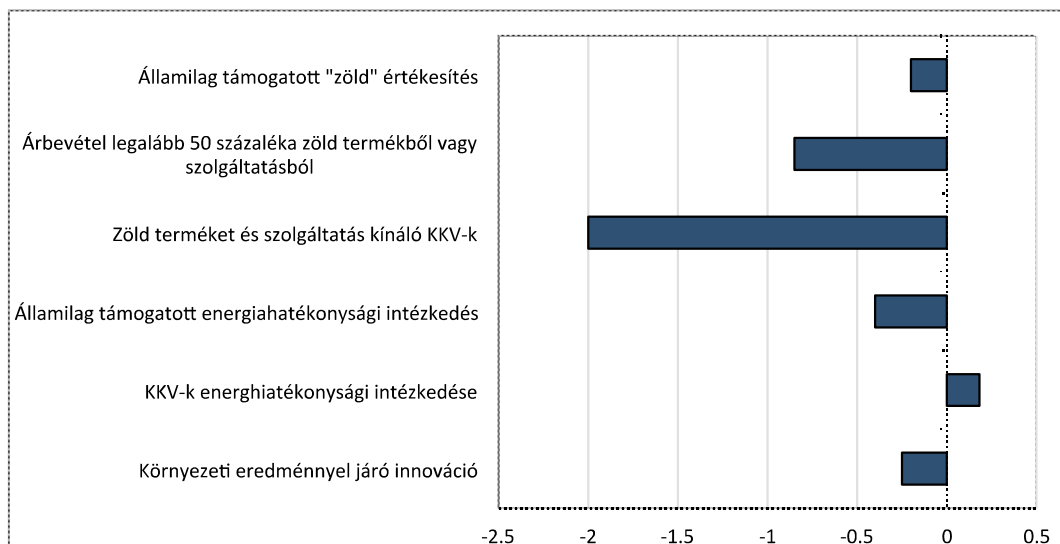
15 ÁBRA: KÉSZSÉGEK ÉS INNOVÁCIÓ (ELTÉRÉS AZ EU ÁTLAGTÓL, SZÓRÁS)

Forrás: SBA Fact Sheet 2013

Környezet: Az erőforrás-hatékonysági intézkedéseket bevezető KKV-k arányán kívül ezen a területen is minden mutató tekintetében elmaradunk az uniós átlagtól (környezeti előnnyel járó innovációk, környezetbarát termékeket és szolgáltatásokat nyújtó KKV-k, teljes árbevételük legalább felét környezetbarát termékekből vagy szolgáltatásokból szerző KKV-k, környezetbarát termékek előállítását támogató állami intézkedéseket igénybe vevő KKV-k).

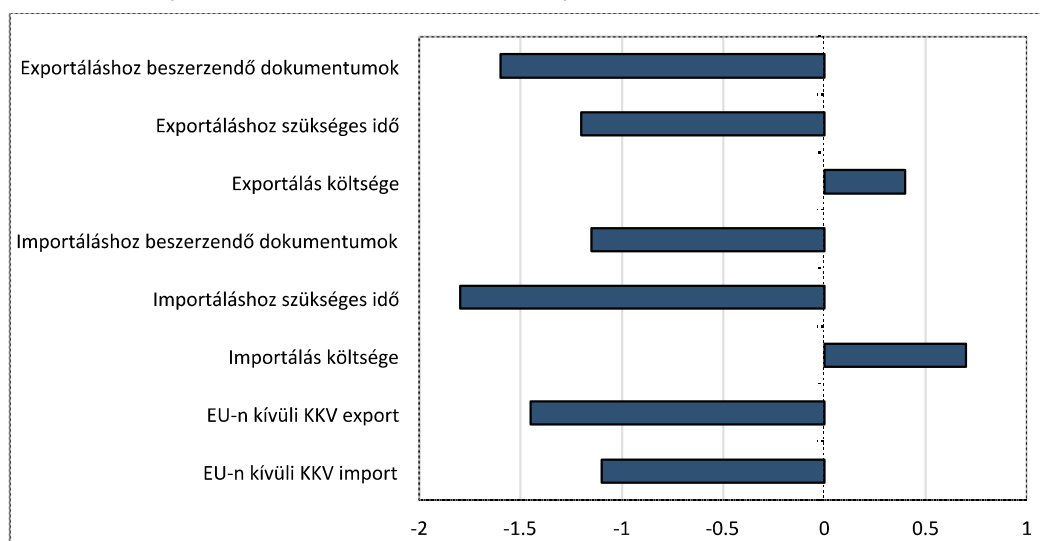
16 ÁBRA: KÖRNYEZET (ELTÉRÉS AZ EU ÁTLAGTÓL, SZÓRÁS)

Forrás: SBA Fact Sheet 2013

Nemzetköziesedés: Az importálás és exportálás relatív alacsony költségén kívül minden indikátor kedvezőtlen képet mutat (EU-n kívüli export és import, exporthoz és importhoz szükséges dokumentációk száma, export és import intézéséhez szükséges idő).

17 ÁBRA: KÖRNYEZET (ELTÉRÉS AZ EU ÁTLAGTÓL, SZÓRÁS)

Forrás: SBA Fact Sheet 2013